

พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง

อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*

BUDDHIST METHODS FOR PROMOTING POLITICAL PARTICIPATION OF PEOPLE IN ANG THONG SUBDISTRICT AT THAP SAKAE DISTRICT IN PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE.

ทิพารมย์ พันธบัว

Tiparom Panbua

อนุชา พละกุล

Anucha Bhalakula

พระสมุห์อาคม อาคมธีโร

Phra Samu Akhom Akhomtiro

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: tiparom1994@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ (3) เพื่อนำเสนอพุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป กลุ่มตัวอย่าง 328 คน ด้วยแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.937 วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน และด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คือ หลักสาราณียธรรม 6 ได้แก่ ด้านเมตตาจริกกรรมสื่อสารเข้าใจกัน ด้านเมตตาโมกกรรม เคารพในความคิดผู้อื่น ด้านเมตตา

* Received 19 June 2026; Revised 5 July 2026; Accepted 9 July 2026

กายกรรมปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ด้านศีลสามัญญตาจับทาบหน้าที ด้านทวิสามัญญตาเชื่อมั่นในหลักการร่วมกัน ด้านสาธารณโภคีเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (3) พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนควรยึดหลักสารานิยธรรม 6 เป็นแกนสำคัญ เพื่อสร้างความสามัคคี ลดความขัดแย้ง เสริมสร้างความโปร่งใส เคารพกติกาสังคม และปรับทัศนคติร่วมกัน อันจะนำไปสู่การเมืองท้องถิ่นที่ร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ และสงบสุข

คำสำคัญ: พุทธวิธี, การมีส่วนร่วม, การเมือง

Abstract

This research article aims to (1) study the level of political participation of people in Ang Thong Subdistrict, Thap Sakae District, Prachuap Khiri Khan Province, (2) study the factors affecting the political participation of people in Ang Thong Subdistrict, Thap Sakae District, Prachuap Khiri Khan Province, and (3) present Buddhist methods to promote political participation of people in Ang Thong Subdistrict, Thap Sakae District, Prachuap Khiri Khan Province. The research uses a mixed-methods approach. Quantitative research collected data from 328 people aged 18 years and above using a questionnaire with a reliability coefficient of 0.937. The data was analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and inferential statistics using multiple regression analysis. Qualitative research used in-depth interviews with 9 key informants and structured in-depth interviews. The data was analyzed using descriptive statistics. The research results found that (1) the level of political participation of people in Ang Thong Subdistrict, Thap Sakae District, Prachuap Khiri Khan Province Overall, it is at a high level (2) Factors that affect the political participation of people in Ang Thong Subdistrict, Thap Sakae District, Prachuap Khiri Khan Province are the 6 principles of Saraniya Dhamma, namely: Metta Vajikamma (communication and understanding), Metta Manokamma (respecting the thoughts of others), Metta Kayakamma (doing what is right), Silasamanyata (knowing one's role and responsibilities), Ditthi Samanyata (believing in common principles), and Sathanabhoki (seeing the common good), which are statistically significant at the 0.01 level. (3) Buddhist methods to promote sustainable participation should be based on the 6 principles of Saraniya Dhamma as the main core, in order to create unity, reduce conflict, enhance transparency, respect social rules, and adjust attitudes together, which will lead to local politics that are cooperative, constructive and peaceful.

Keywords: Buddhist Methodology, Participation, Politics

บทนำ

ประเทศไทยได้เกิดปรากฏการณ์การเรียกร้องความต้องการของประชาชนคนไทย หลาย ๆ ฝ่ายอย่างต่อเนื่องในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประเทศเป็นจำนวนมากเพื่อต้องการเข้าร่วมตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางตรงหรือทางอ้อมจะเป็นวิธีการที่ถูกต้องหรือไม่จะได้รับการยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม การกระทำนั้นมุ่งประสงค์ต่อนโยบายสาธารณะและการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 250 ระบุว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแล และจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน ในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดการปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดทำบริการสาธารณะและ กิจกรรมสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใดให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสี่และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อย ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจาย หน้าที่และอำนาจ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย (สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561)

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังพบปัญหาที่ไม่แตกต่างกันมากนักในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ อย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ 1. ปัญหาความตื่นตัวทางการเมืองเพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้นจะต้องเป็นการมีส่วนร่วมแบบสมัครใจไม่ใช่เป็นแบบปลุกกระตุ้นสำหรับการมีส่วนร่วมแบบเสรีหรือแบบสมัครใจนี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อประชาชนมีความสำนึกทางการเมืองหรือความตื่นตัวทางการเมืองเสียก่อนคนไทยยังมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ 2. ปัญหาวัฒนธรรมทางการเมืองและการศึกษา มีงานวิจัยหลายเรื่องสรุปและแสดงถึงว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยนั้นไม่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วน ร่วมในทางการเมืองเพราะประชาชนโดยทั่วไปเชื่อว่าการเมืองหรือการบริหารประเทศเป็นเรื่องของคนกลุ่มน้อย บางกลุ่มเท่านั้นและยังเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์อย่างชัดเจนจนเกินไปการเมืองเป็นเรื่องของความ “สกปรก” ความรู้สึกเช่นนี้ทำให้ประชาชนขาดความศรัทธาหรือความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง 3. ปัญหาจากบทบาทของพรรคการเมือง เพราะการขาดองค์กรหรือสถาบันทางการเมืองที่คอยกระตุ้นให้ ประชาชนมีความกระตือรือร้นทางการเมืองอยู่เสมอและเป็นกลุ่มเป็นก้อนสถาบันทางการเมืองที่สำคัญคือ “ระบบ พรรคการเมือง” (Political Party) ในปัจจุบันพรรคการเมืองยังเป็นองค์กรที่อ่อนแอและขาดความเป็นสถาบันที่ ต่อเนื่องดีพอปัญหาที่สำคัญที่สุดของพรรคการเมืองไทย คือ การขาดองค์กรที่ซับซ้อนพอที่จะเผชิญกับความ รับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วพรรคการเมืองไทยตั้งขึ้นจากการรวมตัวของบรรดาสมาชิกเพื่อสนับสนุนผู้นำทาง การเมืองคนใดคนหนึ่งเท่านั้นพรรคการเมืองทุกพรรคไม่ว่าพรรคเล็กหรือพรรคใหญ่มีสาขาพรรคน้อยมากสาขาบาง แห่งมีแต่รูปแบบที่เป็นทางการเท่านั้นไม่มีบทบาทอะไร

ตำบลอ่างทอง ตั้งอยู่ในพื้นอำเภอบ้านแพรก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ไปทางทิศใต้ประมาณ 52 กิโลเมตร และอยู่ห่างตัวอำเภอบ้านแพรกไปทางทิศใต้ประมาณ 11 กิโลเมตร โดยมีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่างทองที่มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด ทำให้สามารถประสานความร่วมมือ การบูรณาการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ที่มีความรับผิดชอบร่วมกัน อีกทั้งลดความซ้ำซ้อนการดำเนินโครงการพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่างทอง แต่ละยุทธศาสตร์ต่างตอบสนองต่อวิสัยทัศน์เชื่อมโยงพันธกิจ เป้าประสงค์ และแนวทางการพัฒนาอย่างสอดคล้อง ก่อให้เกิดผลผลิตและโครงการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นและต่อภาพรวมของ อปท. ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมถึงมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง (องค์การบริหารส่วนตำบลอ่างทอง, 2566) จากยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเห็นได้ว่า ตำบลอ่างทอง ได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นรูปแบบหนึ่ง ตามหลักปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ซึ่งเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน โดยรัฐมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในสังคมไทยเข้ามามีบทบาทในการ ร่วมคิด ร่วมสร้างและร่วมตัดสินใจ ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 หมวด 16 ว่าด้วยเรื่องการปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 (1) ได้บัญญัติเรื่องการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองโดยให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระ ปราศจากการครอบงำ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562) ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) ถือเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจต่อการเมืองการปกครองของประเทศ และที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยและควบคุมการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง กล่าวคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย (สำนักงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้

ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศในอนาคต การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง ใช่ว่าจะมีเพียงการเลือกตั้งเท่านั้นที่ประชาชนได้มีโอกาสในสิทธิหน้าที่ของพลเมืองที่ดี แต่ยังมียุทธศาสตร์ความรู้มากมายตามแนวคิดที่มีการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยที่บางครั้งประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมทั้งสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคในกระบวนการทางการเมืองการปกครองต่าง ๆ ที่ฝ่ายการเมืองจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันสร้างประโยชน์ ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นรวมทั้ง ร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายที่พรรคการเมืองกำหนดขึ้น และการมีส่วนร่วมในด้านอื่น ๆ (ณปภัช พัทธกรโชติ, 2564)

ดังนั้น หากต้องใช้แนวทางพุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ให้ประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์หลักสาราณียธรรม 6 ประกอบด้วย 1. เมตตาโมกขกรรม 2. เมตตาวิจิตรกรรม 3. เมตตาภาวกรรม 4. สาธารณโมกข์ 5. สีสสามัญญตา 6. ทิฏฐิสามัญญตา โดยนัยแห่งสาราณียธรรม 6 ประการข้างต้น จะเห็นได้ว่า พระพุทธเจ้าทรงเน้นให้ผู้ที่อยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ หรือทำงานร่วมกัน จะต้องมีความเมตตา คือ ความหวังดีต่อกัน ไม่ริษยา ไม่ชิงดี ชิงเด่นต่อกันและกัน ไม่ว่าจะด้วยการกระทำหรือจะด้วยการพูดหรือแม้กระทั่งการคิดใน 3 ประการแรก ส่วน 3 ประการหลัง เป็นการวางเงื่อนไขหรือกติกาในการอยู่ร่วมกัน โดยกำหนดให้ผู้ที่อยู่ร่วมกันต้องรู้จักการแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และจะต้องมีความประพฤติอันดีงามเสมอภาคกัน และที่สำคัญที่สุดคือ จะต้องมีความคิดเห็นถูกต้อง และเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับผู้อื่น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเรื่อง “พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นส่วนสำคัญยิ่งในการผลักดันให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยในประเทศไทยอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อนำเสนอพุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับพุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดพระจวบคีรีขันธ์ ผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้ ดังต่อไปนี้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรได้แก่ ประชาชนในเขตตำบลอ่างทอง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดพระจวบคีรีขันธ์ ที่มีอายุ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป และเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 1,822 คน กลุ่มตัวอย่าง คำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน (Taro Yamane, 1973) จำนวน 328 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เกี่ยวกับพุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดพระจวบคีรีขันธ์ จำนวน 9 รูปหรือคน โดยแบ่งเป็นกลุ่ม จำนวน 4 กลุ่มดังนี้ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูปหรือคน กลุ่มที่ 2 นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน และกลุ่มที่ 4 ผู้ปกครองท้องที่ จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของ “พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดพระจวบคีรีขันธ์” แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักสาราณียธรรม 6 ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างด้วยวิธีการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ 3) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ 4) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อนำมาวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้เริ่มต้นจากการจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไปยังหน่วยงานในพื้นที่ตำบลอ่างทอง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดพระจวบคีรีขันธ์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ลงพื้นที่เก็บข้อมูลกับประชาชนจำนวน 328 ชุดตามขนาดกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลครบถ้วนแล้ว จึงนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ก่อนนำข้อมูลไปวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมทางสถิติ เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้อ้างอิงเชิงวิชาการได้อย่างเป็นระบบ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้เริ่มต้นจากการจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาเขตเพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไปยังผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์เชิงลึก จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานงานเพื่อนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลตามความเหมาะสม เมื่อถึงกำหนดจึงดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึก บันทึกเสียง และถ่ายภาพประกอบเพื่อความถูกต้องของข้อมูล ภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดิบทั้งหมดมาจัดระเบียบ ตรวจสอบความครบถ้วน และวิเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพที่เหมาะสม ก่อนสังเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบที่เป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถใช้เป็นฐานในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้ไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลและระดับตัวแปรที่ศึกษา นอกจากนี้ ยังใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) เพื่อทดสอบอิทธิพลของหลักสารณียธรรม 6 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และประเมินความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อันนำไปสู่ข้อสรุปที่มีความแม่นยำและสามารถอ้างอิงเชิงวิชาการได้อย่างเป็นระบบ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา โดยเริ่มจากการวางเค้าโครงข้อมูลด้วยการกำหนดรายการคำหรือข้อความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษา แล้วจัดจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ (Categories) อย่างเป็นระบบ เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอและสามารถคัดเลือกสาระสำคัญจากข้อมูลได้อย่างเหมาะสม จากนั้นผู้วิจัยได้พิจารณาบริบทแวดล้อมของข้อมูลควบคู่กัน โดยเชื่อมโยงเนื้อหาที่ได้กับกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อขยายความหมายและเพิ่มมิติในการตีความ อันนำไปสู่การสังเคราะห์ข้อค้นพบที่มีความครอบคลุม ลุ่มลึก และสามารถอ้างอิงหรือประยุกต์ใช้กับบริบทอื่นทางสังคมศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกร และมีรายได้ระหว่าง 10,000-20,000 บาท

1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม และรายด้าน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การมีส่วนร่วมโดยตรง	4.10	0.45	มาก
2. การมีส่วนร่วมแบบตัวแทน	4.14	0.42	มาก
3. การมีส่วนร่วมแบบมีส่วนร่วม	4.04	0.45	มาก
4. การมีส่วนร่วมแบบถกแถลง	4.13	0.49	มาก
รวม	4.10	0.36	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมแบบตัวแทน ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.42) ด้านการมีส่วนร่วมแบบถกแถลง ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.49) ด้านการมีส่วนร่วมโดยตรง ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.45) และด้านการมีส่วนร่วมแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของหลักสารานุกรม 6 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

หลักสารานุกรม 6	การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน				
	B	S.E.	สปส. Beta	t	Sig
(Constant)	0.925	0.103	-	8.960	0.000**
1. เมตตากายกรรม ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง	0.176	0.030	0.175	5.877	0.000**
2. เมตตาวจีกรรม สื่อสารเข้าใจกัน	0.338	0.016	0.590	20.569	0.000**
3. เมตตามโนกรรม เคารพในความคิดผู้อื่น	0.241	0.023	0.294	10.530	0.000**
4. สาธารณโภคี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม	0.034	0.015	0.052	2.276	0.023**
5. สีลสามัญญตา รับผิดชอบต่อหน้าที่	0.057	0.014	0.100	4.213	0.000**
6. ทิฎฐิสามัญญตา เชื่อมั่นในหลักการร่วมกัน	0.062	0.015	0.095	4.068	0.000**
R = 0.926, R ² = 0.857, R ² ปรับ = 0.854, F = 319.935 ระดับนัยสำคัญ = 0.000					

หมายเหตุ **ระดับนัยสำคัญ 0.01

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า หลักสารานุกรม 6 ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

($F = 319.935$, $Sig = 0.000$) โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (R) อยู่ในระดับสูง 0.926 และพิจารณาจากการปรับมาตรฐานของตัวแปร (Standardized Variables) ร้อยละ 85.40-85.70 ในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ และค่า สปส. Beta เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านเมตตาวจกรรม สื่อสารเข้าใจกัน (β วจกรรม = 0.590, $Sig. = 0.000$) ด้านเมตตามโนกรรม เคารพในความคิดผู้อื่น (β มโนกรรม = 0.294, $Sig. = 0.000$) ด้านเมตตากายกรรมปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง (β กายกรรม = 0.175, $Sig. = 0.000$) ด้านศีลสามัญญตา รู้บทบาทหน้าที่ (β ศีลสามัญญตา = 0.100, $Sig. = 0.000$) ด้านทวิญญสามัญญตา เชื่อมมั่นในหลักการร่วมกัน (β ทวิญญสามัญญตา = 0.095, $Sig. = 0.000$) และด้านสาธารณโภคี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (β สาธารณโภคี = 0.052, $Sig. = 0.023$) โดยมีตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ด้านเมตตาวจกรรม สื่อสารเข้าใจกัน ด้านเมตตามโนกรรม เคารพในความคิดผู้อื่น ด้านเมตตากายกรรม ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ด้านศีลสามัญญตา รู้บทบาทหน้าที่ ด้านทวิญญสามัญญตา เชื่อมมั่นในหลักการร่วมกัน ด้านสาธารณโภคี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านเมตตาวจกรรม สื่อสารเข้าใจกัน ด้านเมตตามโนกรรม เคารพในความคิดผู้อื่น ด้านเมตตากายกรรม ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ด้านศีลสามัญญตา รู้บทบาทหน้าที่ ด้านทวิญญสามัญญตา เชื่อมมั่นในหลักการร่วมกัน ด้านสาธารณโภคี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม จากตาราง 4.14 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 + b_5x_5 + b_6x_6$$

$$\hat{Y} = 0.925 + 0.176 (\text{เมตตากายกรรม ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง}) + 0.338 (\text{เมตตาวจกรรม สื่อสารเข้าใจกัน}) + 0.241 (\text{เมตตามโนกรรม เคารพในความคิดผู้อื่น}) + 0.034 (\text{สาธารณโภคี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม}) + 0.057 (\text{ศีลสามัญญตา รู้บทบาทหน้าที่}) + 0.062 (\text{ทวิญญสามัญญตา เชื่อมมั่นในหลักการร่วมกัน})$$

3. พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยการประยุกต์หลักสารณียธรรม 6

พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน หากนำ หลักสารณียธรรม 6 มาเป็นกรอบบูรณาการร่วมกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง 4 ด้าน โดยในแต่ละด้านสามารถอธิบายแนวทางการปฏิบัติได้ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมโดยตรง กล่าวคือ การที่ประชาชนใช้อำนาจพลเมืองด้วยตนเอง โดยต้องอาศัยหลักสารณียธรรมเป็นเครื่องกำกับพฤติกรรมเริ่มต้นจาก เมตตากายกรรม ที่ประชาชนร่วมประชุมประชาคมและไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยความหวังดีต่อชุมชน สื่อสารข้อมูลข่าวสารด้วย เมตตาวจกรรม ที่สุจริตไม่ปิดป้อง และใช้เมตตามโนกรรม ในการตัดสินใจทางการเมืองด้วยจิตที่ปราศจากอคติ มุ่งเป้าหมายไปที่ สาธารณโภคี คือการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ควบคู่ไปกับ ศีลสามัญญตา ที่เคารพในกฎหมายและกติกากการเลือกตั้งอย่างเคร่งครัด และมีทวิญญสามัญญตา ในการยึดมั่นอุดมการณ์ประชาธิปไตยร่วมกัน เพื่อให้การตรวจสอบความโปร่งใสเป็นไปอย่างสงบตามหลักอหิงสาธรรม 2) ด้านการมีส่วนร่วมแบบตัวแทน กล่าวคือ

สาธารณิยธรรมทำหน้าที่สร้างมาตรฐานจริยธรรมให้แก่ผู้บริหารและประชาชน โดยผู้นำต้องแสดงออกด้วยเมตตา ายกรรม คือเป็นแบบอย่างความโปร่งใสและสุภาพ ใช้เมตตาจริกรรม ในการรายงานผลงานและชี้แจงนโยบาย ด้วยความจริงใจ ในขณะที่ประชาชนใช้เมตตาโมกรรม เปิดใจรับฟังและคัดเลือกผู้แทนที่มีศีลธรรมตามหลัก สปัธิธรรม 7 มุ่งเน้นหลักสาธารณโภคิ์ โดยตัวแทนต้องบริหารงบประมาณโดยไม่เอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง ยึดถือศีลสามัญญตา คือมีมาตรฐานความสุจริตในบทบาทหน้าที่ และสร้างทิจญญสามัญญตา ด้วยการทำให้ตัวแทน และประชาชนมีความเชื่อมั่นในเป้าหมายการพัฒนาตำบลที่สอดคล้องกัน 3) ด้านการมีส่วนร่วมแบบมีส่วนร่วม กล่าวคือ การมีส่วนร่วมแบบมีส่วนร่วมเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชน ซึ่งต้องขับเคลื่อนด้วย เมตตากรรม ผ่านกิจกรรมจิตอาสาและงานสาธารณประโยชน์ที่เข้าร่วมกัน สื่อสารอภิปรายด้วยเมตตาจริกรรม เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในขั้นตอนการวางแผนใช้ เมตตาโมกรรม มุ่งหวังดีต่อความสำเร็จของโครงการ พัฒนาเป็นที่ตั้ง ปลุกฝังจิตสำนึกสาธารณโภคิ์ ให้ประชาชนรักและหวงแหนทรัพยากรท้องถิ่นร่วมกัน โดยทุกคน ต้องเคารพกติกาการทำงานตามหลักศีลสามัญญตา และร่วมกันปรับปรุงทัศนคติผ่านทิจญญสามัญญตา เพื่อให้เกิด เครือข่ายความร่วมมือที่มีเอกภาพและตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง 4) ด้านการมีส่วนร่วมแบบ ถกแถลง กล่าวคือ การถกแถลงคือการใช้พื้นที่ทางปัญญาที่ต้องใช้สาธารณิยธรรมเป็นฐานในการแลกเปลี่ยน โดยใช้ เมตตากรรม ในการเข้าร่วมเวทีด้วยท่าทีที่สงบและให้เกียรติ ใช้เมตตาจริกรรม ในการอภิปรายด้วยเหตุผลที่ สุภาพและสร้างสรรค์ ผักฝนมตตาโมกรรม ในการฟังด้วยความเมตตาเพื่อลดอคติส่วนตัว ยึดถือสาธารณโภคิ์ เป็นเกณฑ์ในการหาข้อสรุปร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่าย ปฏิบัติตามกฎหมายกติกาการประชุมอย่างเสมอ กันด้วยหลักศีลสามัญญตา และใช้ทิจญญสามัญญตา เป็นเครื่องมือในการประสานความเห็นที่แตกต่างให้กลายเป็น มติที่ตกลงกัน นำไปสู่แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของความสมานฉันท์

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมแบบตัวแทน ด้านการมีส่วนร่วมแบบถกแถลง ด้านการมีส่วนร่วมโดยตรง และด้านการมีส่วนร่วมแบบมีส่วนร่วม ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในตำบลอ่างทองมีความตื่นตัวและให้ความสำคัญกับการ ใช้สิทธิเลือกตั้งและการสื่อสารผ่านตัวแทนทางการเมืองเป็นรากฐานสำคัญ ขณะเดียวกันก็สะท้อนถึงพัฒนาการ ทางการเมืองที่เข้มแข็งผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการถกเถียงเชิงนโยบายในระดับท้องถิ่น แม้ว่าการร่วม วางแผนหรือตรวจสอบโดยตรงจะมีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย แต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าประชาชนมี ความพร้อมและมีศักยภาพที่จะยกระดับจากการเป็นเพียงผู้ลงคะแนนเสียงไปสู่การเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาชุมชน อย่างเต็มรูปแบบหากได้รับการส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมจากภาครัฐ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติพงศ์ พงศ์สุรเวท (2565) ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบและมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนา

ท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เขตนครชัยบุรินทร์” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมโดยอ้อม รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมโดยตรง ด้านการมีส่วนร่วมแบบมีส่วนร่วม และด้านการมีส่วนร่วมแบบถกแถลง ตามลำดับ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระอธิการปณัฐสิทธิ์ ปากโร (ศรีทิพย์) (2567) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนาของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

หลักสารณียธรรม 6 ได้แก่ ด้านเมตตาจริกรรม สื่อสารเข้าใจกัน ด้านเมตตาเมตตามโนกรรมเคารพในความคิดผู้อื่น ด้านเมตตาทายกรรม ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ด้านศีลสามัญญตา รุ้บทบาทหน้าที่ ด้านทวิญญูสามัญญตา เชื่อมมั่นในหลักการร่วมกัน ด้านสาธารณโภคี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นปัจจัยเชิงบวกที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีทัศนคติที่ดี (เมตตามโนกรรม) การสื่อสารด้วยไมตรีจิต (เมตตาจริกรรม) และการยึดถือระเบียบวินัย (ศีลสามัญญตา) เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้ประชาชนกล้าเข้ามาจับบทบาทในกิจกรรมสาธารณะอย่างมีคุณภาพ ขณะที่ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ (สาธารณโภคี) แม้จะมีนัยสำคัญรองลงมาแต่ยังคงมีส่วนช่วยกระตุ้นความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน สรุปได้ว่าเมื่อประชาชนได้รับการส่งเสริมคุณธรรมเชิงสังคมผ่านหลักสารณียธรรม จะนำไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งและลดความขัดแย้งในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญช่วย กิตติวิญญูกุล (2568) ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารงานตามหลักสารณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารงานตามหลักสารณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ปัจจัยด้านเมตตาจริกรรม ปัจจัยด้านสาธารณโภคี ปัจจัยด้านทวิญญูสามัญญตา และปัจจัยด้านศีลสามัญญตาตามลำดับ และปัจจัยการบริหารงานตามหลักสารณียธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ปัจจัยด้านเมตตาทายกรรม และปัจจัยด้านเมตตามโนกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของอนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์ และคณะ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง “การบูรณาการตามแนวพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า หลักสารณียธรรม 6 ที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์ 4 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ เมตตาจริกรรมทวิญญูสามัญญตา ศีลสามัญญตา เมตตาทายกรรม แสดงว่า หลักสารณียธรรม 6 สามารถร่วมกันทำนุบำรุงส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร้อยละ 65.20 รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธิดาภูมิ หมั่นมี (2567) ได้ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์หลักการสื่อสารและหลัก

พุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยหลัก สาราณียธรรมได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ 5 ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าปัจจัยหลัก สาราณียธรรมสามารถร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนนทบุรีได้ร้อยละ 46.60

3. พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน หากนำหลักสาราณียธรรม 6 มาเป็นกรอบ บูรณาการร่วมกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง 4 ด้าน โดยในแต่ละด้านสามารถอธิบายแนวทางการ ปฏิบัติได้ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมโดยตรง กล่าวคือ การที่ประชาชนใช้อำนาจพลเมืองด้วยตนเอง โดยต้องอาศัย หลักสาราณียธรรมเป็นเครื่องกำกับพฤติกรรมเริ่มต้นจากเมตตาทายกรรม ที่ประชาชนร่วมประชุมประชาคมและไป ใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยความหวังดีต่อชุมชน สื่อสารข้อมูลข่าวสารด้วยเมตตาวจีกรรม ที่สุจริตไม่บิดเบือน และใช้ เมตตาตามโนกรรม ในการตัดสินใจทางการเมืองด้วยจิตที่ปราศจากอคติ มุ่งเป้าหมายไปที่สาธารณโภคิ คือการเห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวมและจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ควบคู่ไปกับศีลสามัญญตา ที่เคารพในกฎหมายและกติกาก การเลือกตั้งอย่างเคร่งครัด และมีทิวฐิสามัญญตา ในการยึดมั่นอุดมการณ์ประชาธิปไตยร่วมกัน เพื่อให้การ ตรวจสอบความโปร่งใสเป็นไปอย่างสงบตามหลักอหิงสาธรรม 2) ด้านการมีส่วนร่วมแบบตัวแทน กล่าวคือ สาราณียธรรมทำหน้าที่สร้างมาตรฐานจริยธรรมให้แก่ผู้บริหารและประชาชน โดยผู้นำต้องแสดงออกด้วย เมตตา ทายกรรม คือเป็นแบบอย่างความโปร่งใสและสุภาพ ใช้เมตตาวจีกรรม ในการรายงานผลงานและชี้แจงนโยบาย ด้วยความจริงใจ ในขณะที่ประชาชนใช้เมตตาตามโนกรรม เปิดใจรับฟังและคัดเลือกผู้แทนที่มีศีลธรรมตามหลัก สัปบุริสธรรม 7 มุ่งเน้นหลักสาธารณโภคิ โดยตัวแทนต้องบริหารงบประมาณโดยไม่เอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง ยึดถือศีลสามัญญตา คือมีมาตรฐานความสุจริตในบทบาทหน้าที่ และสร้างทิวฐิสามัญญตา ด้วยการทำให้ตัวแทน และประชาชนมีความเชื่อมั่นในเป้าหมายการพัฒนาตำบลที่สอดคล้องกัน 3) ด้านการมีส่วนร่วมแบบมีส่วนร่วม กล่าวคือ การมีส่วนร่วมแบบมีส่วนร่วมเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชน ซึ่งต้องขับเคลื่อนด้วย เมตตาทายกรรม ผ่านกิจกรรมจิตอาสาและงานสาธารณประโยชน์ที่ทำร่วมกัน สื่อสารอธิบายด้วยเมตตาวจีกรรม เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในขั้นตอนการวางแผนใช้เมตตาตามโนกรรม มุ่งหวังดีต่อความสำเร็จของโครงการ พัฒนาเป็นที่ตั้ง ปลุกฝังจิตสำนึกสาธารณโภคิ ให้ประชาชนรักและหวงแหนทรัพยากรท้องถิ่นร่วมกัน โดยทุกคน ต้องเคารพกติกาการทำงานตามหลักศีลสามัญญตา และร่วมกันปรับปรุงทัศนคติผ่านทิวฐิสามัญญตา เพื่อให้เกิด เครือข่ายความร่วมมือที่มีเอกภาพและตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง 4) ด้านการมีส่วนร่วมแบบ ถกเถียง กล่าวคือ การถกเถียงคือการใช้พื้นที่ทางปัญญาที่ต้องใช้สาราณียธรรมเป็นฐานในการแลกเปลี่ยน โดยใช้ เมตตาทายกรรม ในการเข้าร่วมเวทีด้วยท่าทีที่สงบและให้เกียรติ ใช้เมตตาวจีกรรม ในการอธิบายด้วยเหตุผลที่ สุภาพและสร้างสรรค์ ฝึกฝน เมตตาตามโนกรรม ในการฟังด้วยความเมตตาเพื่อลดอคติส่วนตัว ยึดถือสาธารณโภคิ เป็นเกณฑ์ในการหาข้อสรุปร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่าย ปฏิบัติตามกฎหมายกติกาการประชุมอย่างเสมอ กันด้วยหลักศีลสามัญญตา และใช้ทิวฐิสามัญญตา เป็นเครื่องมือในการประสานความเห็นที่แตกต่างให้กลายเป็น

มิติที่ตกผลึก นำไปสู่แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของความสมานฉันท์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวินัยธรธิดิษฐ์ สุวฑฺฒ (สุพานิช) (2565) ได้ศึกษาเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริม วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี ตามหลักสาราณียธรรม 6 มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองด้านอุดมการณ์ ทศนคติทางการเมืองที่ต้อง ยึดมั่นตามหลักระบอบ ประชาธิปไตย รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมุห์อมร อมโร (สีดำ) และคณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านช่อง ตำบลช่อง อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการมีส่วนร่วมของ ชุมชนบ้านช่องนั้นเริ่มมาจากสถาบันทางสังคม คือ ครอบครัวที่ช่วยอบรมให้เรียนรู้ระเบียบของสังคม รวมทั้ง ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่สมาชิกใหม่ที่ถือกำเนิดขึ้นมา เช่น การพูด การแต่งกาย การดำรงชีวิต การรู้จักพิจารณา ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ตลอดจนการเรียนรู้แบบแผนและวิธีปฏิบัติตนตามระเบียบของสังคม สถาบันศาสนาทำหน้าที่ ช่วยสนองความต้องการด้านจิตใจ เสริมสร้างกำลังใจให้สมาชิกในสังคมศาสนาเป็นสิ่งที่ยึดถือและใช้เป็นแนวปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะผู้นำทางศาสนา เป็นตัวเชื่อมหลักระหว่างผู้คนในชุมชนและศาสนา ผู้นำของสงฆ์เป็นผู้ ที่มีบทบาทอย่างมากในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อสมาชิกในชุมชนให้เข้า มามีส่วนร่วมกับวัดหรือองค์กรต่าง ๆ ผ่านวิธีการเผยแผ่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวินัย ภูมิสุข และ สุขเนตร ธนศิลาพิชิต (2568) ได้ศึกษาเรื่อง “หลักสาราณียธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ พัฒนาท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่า เมื่อกล่าวถึงการพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นประการแรก ๆ นั่นก็คือ ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง ทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ ทางด้านกายภาพ บริบทโดยรวมของพื้นที่ รวมทั้งขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ซึ่งการที่จะนำไปสู่การพัฒนา ท้องถิ่นหรือชุมชนให้มีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละด้านให้ดีขึ้นนั้น ย่อมจะต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจกันของคนใน ชุมชนเป็นสำคัญ อันเนื่องมาจากการประกอบกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือการดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไม่ สามารถปฏิเสธได้ว่าจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันของคนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่จะนำชุมชน ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนย่อมต้องเกิดจากความรู้ ความเข้าใจ ในบริบทพื้นฐานของชุมชน รู้ถึงศักยภาพของชุมชนในการที่ จะพัฒนาท้องถิ่นอย่างไรให้สามารถค้นหา ศักยภาพชุมชนนั้นได้ รวมถึงปัญหาและความต้องการของชุมชน ซึ่งคน ในชุมชนเองจึงจะสามารถรับรู้ ปัญหาและเข้าใจปัญหาในท้องถิ่นของตน เพื่อเสนอความต้องการในการที่จะพัฒนา ท้องถิ่นในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของชุมชน จึงเป็นหัวใจหลักสำคัญในการที่จะนำไปสู่กระบวนการพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และเกิดความยั่งยืน การส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้ถึงความเป็นเจ้าของชุมชน หากว่ามีการดำเนิน กิจกรรมใดก็จะมี การร่วมมือร่วมใจกัน เป็นพลังชุมชนที่เข้มแข็งและเกิดการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม การที่จะส่งเสริมให้คนในชุมชนตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตน มีปัจจัยหรือ องค์ประกอบอยู่หลายอย่าง ซึ่งในครั้งนี้ ผู้เขียนได้นำหลักธรรมมาเป็นส่วนประกอบ ในการที่จะยึดเหนี่ยวจิตใจของ คนในชุมชนให้มีแนวทางในการอยู่ร่วมกันในชุมชนนั้นด้วยความรัก ความสมัครสมานสามัคคี มีความ

เอื้อเพื่อเอื้อซึ่งกันและกันในชุมชน โดยผู้เขียนเห็นว่าหลักธรรม สำหรับการอยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคี นั้น โดยการนำหลักสาราณียธรรม 6 อัน ประกอบด้วย (1) เมตตาภยกรรม คือ ช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมหมู่คณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยา อากาสุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง (2) เมตตาวจีกรรม คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน แนะนำตักเตือนกันด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง (3) เมตตามโนกรรม คือ ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อกัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน (4) สาธารณโภคี ได้ของสิ่งใดมาก็แบ่งปันกัน (5) สีสสามัญญตา คือ มีความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย ไม่ทำตนให้เป็น ที่น่ารังเกียจของหมู่คณะ และ (6) ทิฏฐิสามัญญตา คือ มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญอันจะนำไปสู่ความหลุดพ้น สิ้นทุกข์หรือขจัดปัญหา นอกจากนั้น การนำหลักสาราณียธรรม เพื่อการอยู่ร่วมกันในการพัฒนาท้องถิ่นที่ผู้เขียนนำมา กล่าวถึงในครั้งนี้ เป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะช่วยให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้อเพื่อเอื้อแผ่ ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน และร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ ดังนั้น การส่งเสริมให้ชุมชนอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคีกันภายในชุมชน โดยนำหลักสาราณียธรรมเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้อเพื่อเอื้อแผ่มีน้ำใจต่อกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความร่วมมือร่วมใจกันจะทำการใดหรือกิจกรรมใดย่อมเกิดความสำเร็จ และจะส่งผลให้ท้องถิ่นหรือชุมชนเกิดการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการพัฒนายั่งยืนต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย สังเคราะห์โดย : ทิพารมย์ พันธบัว

จากแผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ในการวิจัยเรื่อง “พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ความรู้ได้ ดังนี้

พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน หากนำหลักสาราณียธรรม 6 มาเป็นกรอบบูรณาการร่วมกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง 4 ด้าน โดยในแต่ละด้านสามารถอธิบายแนวทางการปฏิบัติได้ดังนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วมโดยตรง กล่าวคือ การที่ประชาชนใช้อำนาจพลเมืองด้วยตนเอง โดยต้องอาศัยหลักสาราณียธรรมเป็นเครื่องกำกับพฤติกรรม เริ่มต้นจากเมตตาทายกรรม ที่ประชาชนร่วมประชุมประชาคมและไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยความหวังดีต่อชุมชน สื่อสารข้อมูลข่าวสารด้วยเมตตาวจิกรรม ที่สุจริตไม่บิดเบือน และใช้ เมตตา มโนกรรม ในการตัดสินใจทางการเมืองด้วยจิตที่ปราศจากอคติ มุ่งเป้าหมายไปที่สาธารณโภคิ คือการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ควบคู่ไปกับศีลสามัญญตา ที่เคารพในกฎหมายและกติกากฎการเลือกตั้งอย่างเคร่งครัด และมีทิวฐิสามัญญตา ในการยึดมั่นอุดมการณ์ประชาธิปไตยร่วมกัน เพื่อให้การตรวจสอบความโปร่งใสเป็นไปอย่างสงบตามหลักอหิงสาธรรม

2) ด้านการมีส่วนร่วมแบบตัวแทน กล่าวคือ สาราณียธรรมทำหน้าที่สร้างมาตรฐานจริยธรรมให้แก่ผู้บริหารและประชาชน โดยผู้นำต้องแสดงออกด้วยเมตตาทายกรรม คือเป็นแบบอย่างความโปร่งใสและสุภาพ ใช้เมตตาวจิกรรม ในการรายงานผลงานและชี้แจงนโยบายด้วยความจริงใจ ในขณะที่ประชาชนใช้ เมตตา มโนกรรม เปิดใจรับฟังและคัดเลือกผู้แทนที่มีศีลธรรมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มุ่งเน้นหลักสาธารณโภคิ โดยตัวแทนต้องบริหารงบประมาณโดยไม่เอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง ยึดถือ สีสสามัญญตา คือมีมาตรฐานความสุจริตในบทบาทหน้าที่ และสร้างทิวฐิสามัญญตา ด้วยการทำให้ตัวแทนและประชาชนมีความเชื่อมั่นในเป้าหมายการพัฒนาตำบลที่สอดคล้องกัน

3) ด้านการมีส่วนร่วมแบบมีส่วนร่วม กล่าวคือ การมีส่วนร่วมแบบมีส่วนร่วมเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชน ซึ่งต้องขับเคลื่อนด้วยเมตตาทายกรรม ผ่านกิจกรรมจิตอาสาและงานสาธารณประโยชน์ที่ทำร่วมกัน สื่อสารอธิบายด้วยเมตตาวจิกรรม เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในขั้นตอนการวางแผน ใช้เมตตา มโนกรรม มุ่งหวังดีต่อความสำเร็จของโครงการพัฒนาเป็นที่ตั้ง ปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณโภคิ ให้ประชาชนรักและหวงแหนทรัพยากรท้องถิ่นร่วมกัน โดยทุกคนต้องเคารพกติกาการทำงานตามหลักศีลสามัญญตา และร่วมกันปรับปรุงทัศนคติผ่านทิวฐิสามัญญตา เพื่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือที่มีเอกภาพและตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

4) ด้านการมีส่วนร่วมแบบถกแถลง กล่าวคือ การถกแถลงคือการใช้พื้นที่ทางปัญญาที่ต้องใช้สาราณียธรรมเป็นฐานในการแลกเปลี่ยน โดยใช้เมตตาทายกรรม ในการเข้าร่วมเวทีด้วยท่าทีที่สงบและให้เกียรติ ใช้เมตตา วจิกรรม ในการอธิบายด้วยเหตุผลที่สุภาพและสร้างสรรค์ ฝึกฝนเมตตา มโนกรรม ในการฟังด้วยความเมตตาเพื่อลดอคติส่วนตัว ยึดถือสาธารณโภคิ เป็นเกณฑ์ในการหาข้อสรุปร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่าย ปฏิบัติ

ตามกฎหมายการประจําอย่างเสมอด้วยหลักสํานัญญาตา และใช้ทฤษฏีสํานัญญาตาเป็นเครื่องมือในการประจําความเห็นที่แตกต่างให้กลายเป็นมติที่ตกผลึก นำไปสู่แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของความสมานฉันท์

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าประชาชนในตำบลอ่างทองมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมผ่านตัวแทนและการถกแถลง ซึ่งสะท้อนถึงความตื่นตัวทางการเมืองและการสื่อสารเชิงนโยบายที่เข้มแข็ง ขณะเดียวกัน หลักสํานัญญาตา 6 เป็นปัจจัยสําคัญที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสําคัญ โดยเฉพาะด้านทัศนคติ การสื่อสาร และความมีวินัย ส่งผลให้ประชาชนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ และลดความขัดแย้งในชุมชน ดังนั้น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมควรบูรณาการหลักธรรมกับกลไกทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรม โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดเวทีประชาคมเชิงปฏิบัติ กิจกรรมเปิดเผยข้อมูลผู้บริหาร พื้นที่สื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ และเวทีถกแถลงเชิงเหตุผล เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองที่มีคุณภาพ โปร่งใส และยั่งยืนในระยะยาว

บรรณานุกรม

- ณปภัช พัสกรโชต. (2564). รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 "วิถีพุทธ วิถีชุมชนรากฐานชีวิตศรัทธาเชิงสังคมล้านนาในสังคมวิถีใหม่". ลำพูน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กิตติพงศ์ พงศ์สุรเวท. (2565). รูปแบบและมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เขตนครชัยบุรินทร์. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 9(8), 360-375.
- จิตติวุฒิ หมั่นมี. (2567). การประยุกต์หลักการสื่อสารและหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี [ดุชนิพนธ์ปริญญาดุชนิพนธ์]. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญช่วย กิตติวิญญกุล. (2568). การบริหารงานตามหลักสํานัญญาตาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิจัยสังคมศึกษาปริทรรศน์*, 2(1), 138-149.
- พระครูวินัยธรรอธิษฐ์ สุวฑฺฒ (สุพพานิช). (2565). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 7(1), 46-63.
- พระสมุห์อมร อดโร (สีดํ), และพระครูโฆสิตวัณณานุกุล. (2562). แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสํานัญญาตาในการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านช่อง ตำบลช่อง อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 6(4), 1726-1742.
- พระอธิการปณฺธิสํฐ์ ปภาโกโร (ศรีทิพย์), พระนรินทร์ เอมพันธ์, และสุนทร ธนศิลป์พิชิต. (2567). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนาของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารชัยภูมิปริทรรศน์*, 7(2), 140-151.

- วินัย ภูมิสุข, และสุชนนตร ธนศิลป์พิชิต. (2568, มีนาคม 27). *หลักสารานุกรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น*. Retrieved from <http://acd.mcu.ac.th>
- สำนักงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- องค์การบริหารส่วนตำบลอ่างทอง. (2566). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566-2570)*. ประจวบคีรีขันธ์: สำนักงาน ปลัด อบต.
- อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์, วัชรินทร์ ชาญศิลป์, และสุมาลี บุญเรือง. (2567). การบูรณาการตามแนวพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 6(3), 130–144.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3 rd,. (New York: Harper and Row Publications), 727-728.